РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2025/477 НА КОМИСИЯТА

от 6 март 2025 година

относно приложимостта на член 34 от Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на възлагането на поръчки за дейностите, свързани с производството и търговията на едро с електроенергия в Белгия, с изключение на електроенергията, произведена в ядрените електроцентрали Doel 4 и Tihange 3

(нотифицирано под номер C(2025) 1381)

(само текстовете на нидерландски и френски език са автентични)

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО ([1]), и по-специално член 35, параграф 3 от нея,

след консултации с Консултативния комитет за обществени поръчки,

като има предвид, че:

1. ФАКТИ И ПРОЦЕДУРА

(1) На 24 юли 2024 г. белгийските органи подадоха до Комисията искане съгласно член 35, параграф 1 от Директива 2014/25/ЕС (наричано по-нататък „искането“) от името на Luminus, Norther и Ørsted (наричани по-нататък „заявителите“), свързано с производството и търговията на едро с електроенергия в Белгия, с изключение на електроенергията, произведена в ядрените електроцентрали Doel 4 и Tihange 3. Искането отговаря на формалните изисквания, посочени в член 1, параграф 1 към Решение за изпълнение (ЕС) 2016/1804 на Комисията ([2]) и в приложение I към същото решение за изпълнение.

(2) Luminus е 68,63 % собственост на Electricité de France („EDF“) Belgium SA, дъщерно дружество на EDF Group, и осъществява дейност основно на пазарите на електроенергия, газ и енергийни услуги във Франция и Белгия.

(3) Norther е 50 % собственост на Elnu NV, дъщерно дружество на Elicio SA-NV, изцяло притежавано от Nethys SA-NV, и 50 % собственост на Boreas Wind Offshore NV, изцяло притежавано дъщерно дружество на Eneco Wind Belgium NV. Eneco Wind Belgium NV е дъщерно дружество на Eneco BV, международен производител и доставчик на електроенергия, природен газ и топлинна енергия, Norther експлоатира ветроенергиен парк в Северно море в изключителната икономическа зона на Белгия.

(4) Ørsted е част от Ørsted Group, която е 50,12 % собственост на датската държава. Понастоящем Ørsted не извършва дейности по производство или търговия с енергия в Белгия, но обмисля да започне да извършва дейности, свързани с възобновяема енергия, в тази държава.

(5) Искането не беше придружено от обосновано и подкрепено с доказателства становище от компетентния белгийски орган.

([1]) ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 243, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj.

([2]) Решение за изпълнение (ЕС) 2016/1804 на Комисията от 10 октомври 2016 г. относно подробните правила за прилагане на членове 34 и 35 от Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги (ОВ L 275, 12.10.2016 г., стр. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2016/1804/oj).

(6) В съответствие с точка 1, буква а) от приложение IV към Директива 2014/25/ЕС, като се има предвид, че може да се предполага свободен достъп до пазара на основание член 34, параграф 3, първа алинея от същата директива, както също е посочено в съображение (15) от настоящото решение, в рамките на 105 работни дни Комисията трябва да приеме акт за изпълнение, посочен в член 35 от Директива 2014/25/ЕС.

(7) На 30 юли 2024 г. Комисията поиска от белгийските органи да потвърдят в срок до 10 работни дни, че предоставените от заявителите данни относно пазарните дялове са верни, дори и да се различават от официалните данни, публикувани от Белгийската федерална комисия за регулиране на електроенергията и газа (CREG). Комисията получи потвърждение от CREG на 2 септември 2024 г. Комисията поиска допълнителни пояснения от белгийските органи на 28 ноември 2024 г., които бяха предоставени на 27 януари 2025 г. Съгласно точка 2 от приложение IV към Директива 2014/25/ЕС крайният срок за приемане на решение за изпълнение следователно е определен на 6 март 2025 г.

2. **ПРАВНА РАМКА**

(8) Директива 2014/25/ЕС се прилага за възлагането на поръчки за извършването на дейности, свързани с производство и търговия на едро с електроенергия, посочени в член 9, параграф 1, буква б) от посочената Директива, освен ако тази дейност не е освободена съгласно член 34 от посочената Директива.

(9) С Директива 2014/25/ЕС на публичните органи и публично контролираните предприятия в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги се налага дисциплина при възлагането на обществени поръчки, за да се гарантира свободното движение на стоки, свободата на установяване и свободата на предоставяне на услуги, както и зачитането на принципите, произтичащи от тези свободи. Причините за този законодателен избор, съгласно съображение 1 от Директивата, са фактът, че националните органи продължават да имат възможност да оказват влияние върху поведението на тези субекти, както и затвореният характер на пазарите, на които субектите в тези сектори извършват стопанска дейност.

(10) Съгласно член 34, параграф 1 от Директива 2014/25/ЕС поръчките, предназначени да създадат условия за осъществяването на дейност, за която се прилага посочената директива, по искане на държава членка или възложител, не са предмет на посочената директива, ако в държавата членка, в която се осъществява, дейността е пряко изложена на конкуренция на пазари, достъпът до които не е ограничен.

(11) Прякото излагане на конкуренция трябва да се оценява въз основа на обективни критерии, като се отчитат характерните особености на съответния сектор. Тази оценка обаче е ограничена от приложимите кратки срокове и от необходимостта да се разчита на информацията, с която разполага Комисията. Информацията произлиза или от вече достъпни източници, или от данните, получени във връзка с искането съгласно член 35 от Директива 2014/25/ЕС, и не може да се допълва чрез методи, които изискват повече време, в това число по-специално чрез обществени допитвания, насочени към съответните икономически оператори ([3]).

(12) Прякото излагане на конкуренция в рамките на конкретен пазар следва да се оценява въз основа на различни критерии, като нито един от тях не е решаващ сам по себе си.

(13) При преценката дали съответните дейности са изложени на пряка конкуренция в рамките на пазарите, за които се отнася настоящото решение, трябва да бъдат взети под внимание пазарният дял на основните участници, както и наличието и степента на подкрепа за производството и търговията на едро с електроенергия от възобновяеми източници в Белгия чрез публични схеми.

(14) Както припомня Общият съд ([4]), заявителят има задължението да представи доказателство, за да докаже, че са изпълнени условията, определени в член 34 от Директива 2014/25/ЕС, и следователно да се възползва от освобождаване от прилагането на Директива 2014/25/ЕС. Това означава, че заявителят следва да приложи към искането си изчерпателни доказателства, за да докаже, че условията за освобождаване са изпълнени.

([3]) Вж. дело T-575/20 *SŽ – Tovorni promet/Комисия*, ECLI:EU:T:2022:551, точка 34.

([4]) Вж. дело T-463/14 *Österreichische Post AG/Комисия*, ECLI:EU:T:2016:243, точка 41 и дело T-575/20 *SŽ – Tovorni promet/Комисия*, ECLI:EU:T:2022:551, точка 29.

3. **ОЦЕНКА**

(15) За целите на изпълнението на член 34 от Директива 2014/25/ЕС, настоящото решение трябва да установи дали дейностите, за които се отнася искането, в рамките на пазари, достъпът до които не е ограничен по смисъла на посочената разпоредба, са изложени на ниво на конкуренция, с което се гарантира, че дори при липсата на стриктната рамка при възлагането на поръчки, създадена с подробните правила, установени в Директива 2014/25/ЕС, възлагането на поръчки за извършване на съответната дейност ще се извършва по прозрачен и недискриминационен начин, основан на критерии, позволяващи на купувачите да определят решението, което като цяло е най-изгодно от икономическа гледна точка.

(16) Настоящото решение се основава на правните и фактическите обстоятелства към юли 2024 г., както и на предоставената от заявителите информация и публично достъпната информация. То може да бъде преразгледано, ако вследствие на съществени промени в правните или фактическите обстоятелства вече не са изпълнени условията за приложимостта на член 34, параграф 1 от Директива 2014/25/ЕС.

3.1. **Неограничен достъп до пазара**

(17) Достъпът до даден пазар се счита за неограничен, ако съответната държава членка е въвела и приложила относимите правни актове на Съюза, изброени в приложение III към Директива 2014/25/ЕС, което включва, по отношение на производството и търговията на едро с електроенергия, Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета ([5]).

(18) Въз основа на информацията, с която разполага Комисията, Белгия е изпълнила и приложила Директива (ЕС) 2019/944 ([6]). Следователно достъпът до съответния пазар се смята за неограничен по смисъла на член 34, параграф 3 от Директива 2014/25/ЕС.

3.2. **Оценка на конкуренцията**

3.2.1. ***Определяне на съответния продуктов пазар***

(19) Според заявителите съответният продуктов пазар е пазарът за производство и търговия на едро с електроенергия от конвенционални и възобновяеми източници. Това съответства на практиката на Комисията за вземане на решения по отношение на исканията за освобождаване, свързани с производството и търговията на едро с електроенергия. Определението на продуктовия пазар, запазено в настоящото решение, не засяга прилагането на правилата на Съюза в областта на конкуренцията.

(20) В предишни решения Комисията е установила, че някои схеми за субсидиране не са попречили да се направи заключение, че производството на електроенергия, което се възползва от тях, може да принадлежи към съответния продуктов пазар. В съображения 19 и 21 от Решение за изпълнение (ЕС) 2018/71 на Комисията ([7]), свързано с Нидерландия, Комисията е отбелязала, че електроенергията, произведена от възобновяеми източници, се продава директно на пазара и че нидерландската система Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE+) насърчава конкурентните оферти, като конкурентите се опитват да сведат до минимум разходите си (следователно и преференциалната премия, която биха получили). Поради това Комисията е счела, че електроенергията, произведена от възобновяеми източници, принадлежи към същия пазар като производството на електроенергия от конвенционални източници. В съображения 37 и 38 от Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1499 на Комисията ([8]),

([5]) Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 125, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj).

([6]) Директива 2009/72/ЕО, която е посочена в приложение III към Директива 2014/25/ЕС, е заменена от Директива (ЕС) 2019/944.

([7]) Решение за изпълнение (ЕС) 2018/71 на Комисията от 12 декември 2017 г. за освобождаване на производството и търговията на едро с електроенергия в Нидерландия от прилагането на Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО (ОВ L 12, 17.1.2018 г., стр. 53, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2018/71/oj).

([8]) Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1499 на Комисията от 28 юли 2020 г. относно приложимостта на Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на производството и търговията на едро с електроенергия от възобновяеми източници в Италия (ОВ L 342, 16.10.2020 г., стр. 8, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2020/1499/oj).

свързано с Италия, Комисията е отбелязала, че някои схеми за електроенергия от възобновяеми източници са били предмет на тръжна процедура с голям брой кандидати. Вследствие на това беше установено, че производството на електроенергия, ползващо се от тези схеми, е част от същия пазар като производството на електроенергия от конвенционални източници. В съображение 30 от Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1500 на Комисията ([9]), свързано с Литва, Комисията е заявила, че електроенергията, произведена по третата схема за подпомагане, е получила подкрепа въз основа на премия, установена чрез конкурентна тръжна процедура, и е установила, че тази електроенергия е част от същия пазар като производството на електроенергия от конвенционални източници. В съображение 29 от Решение за изпълнение (ЕС) 2022/1376 на Комисията ([10]), свързано с Дания, Комисията е установила, че разпределението на публичното финансиране е изложено на конкуренция чрез процес на представяне на оферти, който дисциплинира поведението на производителите на електроенергия от възобновяеми енергийни източници по отношение на тяхната политика за възлагане на поръчки. В резултат на това тя стигна до заключението, че съоръженията за производство на електроенергия от възобновяеми източници, предмет на искането, принадлежат към същия пазар като производството на електроенергия от конвенционални източници. В съображение 47 от Решение за изпълнение (ЕС) 2023/1978 на Комисията ([11]), свързано с Германия, Комисията е заключила, че производството и търговията на едро с електроенергия от възобновяеми енергийни източници, които не са получили субсидии или субсидии, пряко обвързани с пазарната цена, са били изложени пряко на конкуренция.

(21) Като цяло Комисията заключи, че може да бъде счетено, че производството на електроенергия от възобновяеми източници се конкурира с производството на електроенергия от конвенционални източници, когато не получава субсидии или когато получените субсидии са предоставени чрез механизъм, с който се гарантира, че нивото на субсидиите е пряко обвързано с пазарната цена. В редица случаи Комисията установи, че наличието на тръжна процедура гарантира, че субсидиите са обвързани с пазарна цена.

(22) Комисията отбелязва, че производството на електроенергия в Белгия се подпомага от три категории схеми с различни характеристики. Те са механизмът за осигуряване на електрогенериращи мощности („CRM“), схемата за субсидиране на ядрените електроцентрали Doel 4 и Tihange 3, удължена след 2025 г., ([12]) и схемите за субсидиране на електроенергията от възобновяеми енергийни източници.

3.2.1.1. *Механизъм за осигуряване на електрогенериращи мощности (CRM)*

(23) Заявителите описват ситуацията по следния начин. Белгия планира да закрие всички ядрени реактори на своя територия до 2025 г., с изключение на двата най-нови реактора — един в Doel и един в Tihange. Според белгийския оператор на преносни системи Elia ([13]) поради това закриване ще се наложи инсталирането на между 2 и 4 GW допълнителни мощности в периода до 2030 г. Дейността на пазарите на едро обаче не предоставя достатъчно стимули за подобни инвестиции. От съществено значение за енергийната система обаче е наличието на гъвкави мощности. От гледна точка на търсенето енергията от възобновяеми източници, която е непостоянна и непредвидима, трябва да бъде допълвана от достатъчно гъвкави средства на производство.

([9]) Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1500 на Комисията от 28 юли 2020 г. относно приложимостта на Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на възлагането на поръчки за дейности, свързани с производството и търговията на едро с електроенергия в Литва (ОВ L 342, 16.10.2020 г., стр. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2020/1500/oj) .

([10]) Решение за изпълнение (ЕС) 2022/1376 на Комисията от 26 юли 2022 г. относно приложимостта на член 34 от Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на производството и търговията на едро с електроенергия в Дания (ОВ L 206, 8.8.2022 г., стр. 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/1376/oj).

([11]) Решение за изпълнение (ЕС) 2023/1978 на Комисията от 21 септември 2023 г. относно приложимостта на член 34 от Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на възлагането на поръчки за дейности, свързани с производството и търговията на едро с електроенергия от възобновяеми източници в Германия, с изключение на електроенергията от възобновяеми източници, произведена в инсталации, които са въведени в експлоатация преди 1 август 2014 г. и все още получават публично финансиране, и дейности, свързани с производството и търговията на едро с електроенергия от ветроенергийни паркове в морето, въведени в експлоатация след 1 януари 2012 г., които се уреждат от Закона за възобновяемите енергийни източници от 2012 г. (Erneuerbare-Energien-Gesetz) в Германия (ОВ L 235, 25.9.2023 г., стр. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/1978/oj).

([12]) Тъй като производството и търговията на едро с електроенергия от Doel 4 и Tihange 3 не попадат в обхвата на искането, Комисията няма да анализира тази схема.

([13]) Вж. Elia, *Adequacy & flexibility study for Belgium (2024-2034)*, 29 юни 2023 г., стр. 15, 191, 205, 223, 269, на разположение на следния адрес: https://issuu.com/eliagroup/docs/adequacy_flexibility_study_for_belgium_2024-203?fr=sOTBhNDYxOTUwMTY.

(24) Заявителите добавят, че Белгия е въвела CRM по тази причина. При условие, че производителят може да гарантира наличието на електроенергия, той отговаря на критериите на механизма, който е неутрален по отношение на технологията или източника на енергия. Със CRM, който беше въведен в действие през март 2021 г., се насърчават инвестициите, като се гарантира достатъчна рентабилност на проекти, осигуряващи пиково производство и механизми за балансиране. Той се осъществява чрез състезателни тръжни процедури. Механизмът беше одобрен през 2021 г. с Решение (ЕС) 2022/639 на Комисията ([14]).

(25) Според заявителите дейностите, възползващи се от механизма за заплащане за осигуряване на капацитет, принадлежат към общия пазар на производство и търговия на едро с електроенергия, тъй като i) електроенергията се продава директно на пазара на едро, ii) не се ползва от приоритетно вливане на средства, iii) или от освобождаване от отговорност за балансиране; iv) субсидията не предпазва от пазарен риск; v) размерът на субсидията покрива не повече от допълнителните нетни разходи, свързани с разходите за изграждане, поддръжка и експлоатация на топлоелектрическа централа, която се експлоатира, за да гарантира сигурността на доставките, минус съответните пазарни приходи на тази електроцентрала. Комисията споделя тази гледна точка.

3.2.1.2. *Схеми за субсидиране на електроенергията от възобновяеми енергийни източници*

(26) Заявителите са предложили приложимите схеми за субсидиране на електроенергията от възобновяеми енергийни източници в Белгия да бъдат групирани в следните категории.

3.2.1.2.1. Фиксирани и законово установени премии

(27) Тази категория включва: вятърните паркове в морето C-Power, Belwind, Northwind и Nobelwind, първата схема за зелени сертификати („ЗС“) на регион Брюксел (за съоръжения, инсталирани в периода между 2004 г. и юни 2011 г.), първата и втората схема за ЗС на регион Валония (за съоръжения, инсталирани в периода между 2002 г. и юли 2014 г.), първата схема за ЗС на Фламандския регион (за съоръжения, инсталирани в периода между 2009 г. и 2012 г.).

(28) Заявителите твърдят, че следва да се приема, че тези вятърни паркове в морето принадлежат към общия пазар за производство и търговия на едро, предвид факта, че получените субсидии покриват не повече от допълнителните нетни разходи по проектите. В посочените в съображение 18 решения обаче Комисията многократно изразява мнението, че получаващите фиксирани субсидии инсталации не са част от общия пазар на производството и търговията на едро с електроенергия. Според Комисията подобни субсидии защитават бенефициерите от конкуренцията, като осигуряват гарантирани нива на приходи. Комисията не вижда основание да променя този подход.

3.2.1.2.2. Зависеща от пазарната цена на електроенергията и законово установена премия

(29) Тази категория включва: втората схема за ЗС на регион Брюксел (за съоръжения, инсталирани от юли 2011 г. насам), третата схема за ЗС на регион Валония (за съоръжения, инсталирани от юли 2014 г. насам), първата схема за ЗС на Фламандския регион (за съоръжения, инсталирани от 2013 г. насам), вятърните паркове в морето Norther, Rentel, Seamade, Northwester II.

(30) Всяка година се прави повторна оценка на проектните разходи по регионалните схеми, а прогнозните проектни разходи за инсталираните проекти се индексират, за да се вземат предвид промените в оперативните разходи. За вятърните паркове в морето субсидията подлежи на месечна индексация за конкретния проект въз основа на индекс на потребителските цени.

(31) Заявителите твърдят, че съоръженията, получаващи субсидии, които зависят от пазарната цена на електроенергията със законово установена премия, са част от общия пазар на производството и търговията на едро с електроенергия. Комисията споделя тази гледна точка, тъй като тези субсидии са обвързани с пазарна цена.

([14]) Решение (ЕС) 2022/639 на Комисията от 27 август 2021 г. относно схемата за помощ SA.54915 — 2020/C (ex 2019/N) Белгия — Механизъм за заплащане за осигуряване на капацитет (нотифицирано под номер C(2021) 6431) (ОВ L 117, 19.4.2022г., стр. 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/639/oj).

3.2.1.2.3. Премия, която зависи от пазарната цена на електроенергията, определена чрез състезателна тръжна процедура

(32) Тази категория включва проектите в зоната „Принцеса Елизабет“. Заявителите твърдят, че тъй като съоръженията, попадащи в обхвата на тази схема, ще получават субсидии, определени чрез състезателна тръжна процедура, те следва да бъдат част от общия пазар на производството и търговията на едро с електроенергия. Комисията споделя тази гледна точка, тъй като тези субсидии са обвързани с пазарна цена.

3.2.1.2.4. Субсидия въз основа на мощността — ниво на субсидията, определено чрез състезателна тръжна процедура

(33) Тази категория включва проекти за слънчеви модули и ветроенергийни паркове, разположени на сушата, с малка до средна мощност, инсталирани във Фландрия между 2021 г. и 2023 г. Заявителите твърдят, че тъй като тези съоръжения получават субсидии, определени чрез състезателна тръжна процедура, те следва да бъдат част от общия пазар на производството и търговията на едро с електроенергия. Комисията споделя тази гледна точка, тъй като тези субсидии са обвързани с пазарна цена.

3.2.1.2.5. Съоръжения, които вече не получават субсидии

(34) Заявителите твърдят, че съоръженията, които вече не получават субсидии, следва да бъдат част от общия пазар на производството и търговията на едро с електроенергия. Комисията споделя тази гледна точка, тъй като тези съоръжения не получават субсидии и продават продукцията си, като получават единствено пазарната цена на електроенергията. Това е в съответствие с подхода, възприет в предишни решения за освобождаване, като например Решение за изпълнение (ЕС) 2023/1978 относно Германия.

(35) Комисията смята, че общият пазар на производството и търговията на едро с електроенергия се състои от производството и търговията на едро с електроенергия от конвенционални източници, производството и търговията на едро с електроенергия, подпомагани от CRM, и производството и търговията на едро с електроенергия от възобновяеми енергийни източници, които получават субсидии въз основа на пазарни цени. Производството и търговията на едро с електроенергия от възобновяеми енергийни източници, които получават фиксирани и законово установени премии, формират отделен пазар.

3.2.2. ***Определяне на съответния географски пазар***

(36) Според заявителите, въз основа на практиката за вземане на решения на Комисията, съответният географски пазар следва да бъде определен като национален, включващ територията на Белгия ([15]). Заявителите подчертават, че Белгия има силни връзки с другите държави от региона на Централна и Западна Европа (Австрия, Белгия, Франция, Германия, Люксембург и Нидерландия).

(37) В предишната си практика ([16]) Комисията приема, че пазарът на производството и търговията на едро с електроенергия е с национален обхват. Позицията на заявителите е в съответствие с практиката на Комисията.

(38) При липсата на каквито и да е индикации за различен обхват на географския пазар, за целите на оценката по настоящото решение и без да се засягат разпоредбите на законодателството на Съюза в областта на конкуренцията, може да се смята, че географският обхват на производството и търговията на едро с електроенергия от конвенционални източници и от възобновяеми източници включва територията на Белгия.

3.2.3. ***Анализ на пазара***

(39) На този етап Комисията цели да оцени дали дейностите, за които се отнася искането, са изложени на достатъчно ниво на конкуренция, с което да се гарантира, че не е необходимо да се прилага дисциплина при възлагането на поръчки, установена съгласно Директива 2014/25/ЕС. В настоящия случай факторите, които трябва да се вземат предвид за извършване на тази оценка, са пазарните дялове, равнищата на концентрация и влиянието на вноса на електроенергия върху конкуренцията на белгийския пазар на производството и търговията на едро с електроенергия.

([15]) Искане, т. 3.2.

([16]) Вж. Решение за изпълнение (ЕС) 2018/71, Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1500, Решение за изпълнение (ЕС) 2023/1978, op. cit.

3.2.3.1. *Съоръжения за производство на електроенергия от възобновяеми източници, които получават фиксирани и законово установени премии.*

(40) В съответствие с предишните си решения, посочени в съображение (18), в настоящия случай Комисията установява, че фиксираните и законово определени субсидии за производството на електроенергия от възобновяеми източници не гарантират, че съоръженията, които се възползват от такива субсидии, са пряко изложени на конкуренция.

(41) Следователно, тъй като не са изпълнени условията, определени в член 34 от Директива 2014/25/ЕС, същата следва да продължи да се прилага при възлагането на поръчки, предназначени да създадат условия за производството на електроенергия от възобновяеми източници, което получава фиксирани и законово установени премии в Белгия.

3.2.3.2. *Пазарни дялове в общия пазар на производството и търговията на едро с електроенергия в Белгия*

(42) Заявителите предоставят следния преглед на пазарните дялове за периода 2019—2023 г. на пазара на производството и търговията на едро с електроенергия.

Пазарни дялове на петте най-големи производители в Белгия (произведена енергия в MWh)	**2019 г.**	**2020 г.**	**2021 г.**	**2022 г.**	**2023 г.**
Engie	64 %	64 %	62,4 %	53,5 %	52,2 %
Luminus	13,7 %	13,7 %	11,9 %	13,7 %	14,1 %
RWE	2,6 %	2,6 %	3 %	2,8 %	2,7 %
Eneco	3,1 %	3,1 %	3,2 %	4,4 %	4,2 %
Общо енергия	2,5 %	2,5 %	3,5 %	3,5 %	3,3 %
Пазарни дялове на петте най-големи производители в Белгия (инсталирана мощност в MW)	**2019 г.**	**2020 г.**	**2021 г.**	**2022 г.**	**2023 г.**
Engie	43,7 %	43,7 %	41,9 %	37,8 %	33,5 %
Luminus	11,4 %	11,4 %	11,1 %	10,5 %	10,2 %
RWE	2,6 %	2,6 %	2,4 %	2,4 %	2,5 %
Eneco	4,2 %	4,2 %	4,1 %	4,3 %	4,5 %
Общо енергия	3,7 %	3,7 %	3,5 %	3,8 %	3,9 %

(43) Намаляването на пазарния дял на Engie през 2022 г. и 2023 г. може главно да се дължи на затварянето на ядрените реактори Doel 3 (септември 2022 г.) и Tihange 2 (март 2023 г.).

(44) Очаква се, че през 2025 г. пазарният дял на Engie допълнително ще намалее поради затварянето на други три реактора — Doel 1, Doel 2 и Tihange 1. Оставащите ядрени реактори — Doel 4 и Tihange 3 — ще бъдат експлоатирани до 2035 г. съгласно споразумение между белгийското правителство и Engie.

(45) Според заявителите пазарният дял на Engie в производството и търговията на едро с електроенергия в Белгия е 52 % през 2023 г., 44 % през 2024 г. и 32 % през 2025 г. Това се дължи на факта, че от 2025 г. нататък ще се счита, че производството на двата оставащи ядрени реактора ще е разделено между Engie и белгийската държава, тъй като реакторите ще се експлоатират от BE-NUC — съвместно предприятие между Engie и белгийската държава, като всяка от страните притежава 50 %.

(46) Индексът на Херфиндал-Хиршман (HHI), с който се измерва пазарната концентрация, е на следните (много високи до високи) равнища за пазара на производството и търговията на едро на електроенергия в Белгия:

HHI	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.
	4 108	3 996	4 343	4 115	3 150

Очаква се да намалее значително (2 253) през 2025 г. и след това, тъй като производството от ядрени реактори ще се запази стабилно, а същевременно производството от възобновяеми източници ще се увеличи.

(47) Пазарният дял на най-големите три предприятия на пазара на производството и търговията на едро с електроенергия е намалял от 79 % на 72 % между 2019 г. и 2023 г.

(48) Комисията отбелязва, че до този момент белгийският пазар на производството и търговията на едро с електроенергия е бил силно концентриран. След 2025 г. концентрацията следва да бъде намалена с планираното затваряне на още три ядрени реактора.

3.2.3.3. *Анализ на конкурентния натиск, упражняван от вноса на електроенергия*

(49) Заявителите обясняват, че макар концентрацията на пазара да е висока, вносът на електроенергия упражнява съществен конкурентен натиск.

(50) Комисията признава, че вносът на електроенергия упражнява известен конкурентен натиск. Въпреки това Комисията също така отбелязва, че през последните десет години Белгия предимно изнася електроенергия към съседни държави. Според представените от заявителите данни ([17]) през 2023 г. Белгия е била нетен вносител на електроенергия, но в периода 2018—2022 г. е била нетен износител. През следващите години Белгия вероятно ще внася повече електроенергия поради затварянето на ядрените реактори.

(51) Заявителите сравняват ситуацията в Белгия със ситуацията в Литва, където Комисията потвърди значението на вноса на електроенергия ([18]). Двата случая обаче са различни, тъй като през 2018 г. вносът в Литва представлява 80 % от търсенето на електроенергия, докато в Белгия вносът ще съставлява от 20 до 40 % от търсенето на електроенергия през следващите 10 години според проучване на CREG, упоменато в искането ([19]).

(52) Поради това Комисията не споделя мнението на заявителите, че в случаите на Белгия и Литва значението на вноса е сравнимо. С оглед на разликите, посочени в съображения (46) и (47), Комисията стига до заключението, че вносът на електроенергия не може да се разглежда като решаващ фактор за измерване на излагането на конкуренция на пазара на производство и търговия на едро с електроенергия в Белгия.

(53) Комисията обаче признава, че вносът на електроенергия може да упражни конкурентен натиск върху производството на електроенергия в бъдеще, тъй като капацитетът на Белгия ще бъде намален с планираното затваряне на три ядрени реактора през 2025 г. Тази тенденция все още не се е реализирала, тъй като през последните пет години Белгия е била предимно нетен износител.

3.2.3.4. *Възложители, извършващи дейност на общия пазар на производството и търговията на едро с електроенергия в Белгия*

(54) Заявителите обясняват, че Luminus е възложител, предвид факта, че дружеството е 68,63 % собственост на EDF Belgium SA, което е 100 % дъщерно дружество на EDF Group, акционерно дружество съгласно френското законодателство, собственост на френската държава.

([17]) Точка 121 от искането.
([18]) Вж. съображения (51) и (52) от Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1500, op. cit.
([19]) Таблица 9 от приложение II към искането.

(55) Заявителите смятат, че Norther е възложител, предвид факта, че дружеството е 50 % собственост на Nethys, което е 100 % дъщерно дружество на Enodia — „intercommunale“, собственост на провинция Лиеж, 74 общини от района на Лиеж и регион Валония. Комисията е съгласна, че Norther трябва да се приема за възложител. В допълнение към Norther, чрез своето дъщерно дружество Elicio Nethys контролира и редица други дъщерни дружества в Белгия ([20]), извършващи дейност, свързана с производството и търговията на едро с електроенергия от възобновяеми източници (наричани по-долу „другите дъщерни дружества на Nethys“), които Комисията счита за възложители.

(56) Според заявителите в периода 2019—2023 г. комбинираните пазарни дялове на възложителите (група, в която заявителите включват Luminus и Norther, но все още не включват Ørsted, тъй като това дружество все още не извършва дейност в Белгия) на общия пазар на производството и търговията на едро с електроенергия в Белгия са между 20 и 30 % по отношение на мощностите и между 15 и 20 % по отношение на производството ([21]).

(57) Въпреки факта, че заявителите са посочили, че Engie е 23,64 % собственост на френската държава, която контролира 33,97 % от правото на глас, те твърдят, че Engie не осъществява дейност на европейските платформи за възлагане на обществени поръчки, тъй като според заявителите дружеството не попада в обхвата на Директивата. ([22])

(58) Caisse des Dépôts et Consignations („CDC“), френска държавна институция, притежава 3,63 % дялове и 3,53 % право на глас ([23]). Френските публични акционери, които притежават 27,27 % от дяловете и 38,03 % от правото на глас, имат блокиращо малцинство.

(59) Останалите значими акционери на Engie са The Capital Group Companies (6,37 % от дяловете, 5,05 % от правото на глас), Blackrock (4,51 % от дяловете и 3,44 % от правото на глас) и служителите на Engie (3,49 % от дяловете и 4,18 % от правото на глас). Следователно френските възложители заедно са най-големият акционер на Engie.

(60) На последните пет годишни общи събрания (ГОС) на акционерите на Engie, френската държава и CDC държаха повече от половината от гласовете, действително подадени от акционерите. Въз основа на списъците за гласуване на ГОС, налични на уебсайта на Engie ([24]), Комисията прави следното изчисление на упражняването на правото на глас:

	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.
Дял на френските публични субекти (държава + CDC) (като % от общите права на глас)	36,9	36,91	37,3	37,3	38,03

([20]) Elicio plateau de Bassenge, Elicio Wind for Water NV, Elicio WP NV, Elicio Bastogne NV, Elicio Maldegem NV, Elicio Berlare NV, Elicio SLH NV и Elicio Plus NV, посочени в приложение 1 към отговора на белгийските органи, изпратен на 27 януари 2025 г.

([21]) Точка 116 от искането.

([22]) Точка 164 от искането.

([23]) Вж. https://www.engie.com/en/shareholders/engie-share/shareholder-structure.

([24]) Вж. https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2024-05/R%C3%A9sultat%20Des%20Votes%20VF%20AGM%2030.04.2024.pdf
https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2023-04/R%C3%A9sultat%20Des%20Votes.pdf
https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2022-04/ENGIE%20-%20Re%CC%81sultat%20du%20scrutin%20en%20franc%CC%A7ais.pdf
https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2021-05/ENGIE%20-%20R%C3%A9sultat%20du%20scrutin%20en%20fran%C3%A7ais.pdf
https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2020-05/ENGIE%20-%20R%C3%A9sultat%20du%20scrutin%20AG%20du%2014-05-2020.pdf.

	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.
Процент на подадените гласове (като % от общите права на глас)	71,682	68,472	70,6	74,17	72,1
Процент на правата на глас, притежавани от френските възложители (като % от подадените гласове)	51,48	53,9	52,83	50,29	52,75

(61) Съгласно френското законодателство ([25]), в случаите когато са застрашени основни национални интереси, френската държава също така има възможност да преобразува обикновена акция на Engie в златна акция чрез издаване на постановление, по-специално по отношение на непрекъснатостта и сигурността на доставките. Тази златна акция дава специални права на държавата, като например правото да се противопостави на продажбата на стратегически активи на трета страна или да постави условия за приемането на нови акционери в капитала на дружеството над определен праг, определени от министъра на икономиката.

(62) Комисията даде възможност на Engie да предостави коментари по тази конкретна точка, които дружеството предостави на 24 декември 2024 г. Engie твърди, че държавата и CDC не следва да се разглеждат като един възложител и че дори и да са такъв, не може да се предполага, че упражняват доминиращо влияние върху Engie. Engie добавя, че френската държава само назначава трима от четиринадесетте членове на борда на Engie.

(63) Engie твърди, че съгласно член 4, параграф 2, буква б) от Директивата само мнозинството от гласовете, свързани с акциите, емитирани от предприятието, е от значение, а не процентът на гласовете, изразен на общите събрания на акционерите. Въпреки това, в определението за публично предприятие съгласно член 4, параграф 2, първо изречение от Директивата е включено доминиращото влияние, упражнявано от възложителите чрез мнозинството от подадените гласове на общите събрания на акционерите. Доминиращо влияние чрез контрол върху мнозинството от гласовете, свързани с акции, емитирани от предприятието, както е посочено в член 4, параграф 2, буква б), е един от случаите, при които се предполага упражняването на такова доминиращо влияние; това не изключва доминиращо влияние в други ситуации.

(64) Комисията счита, че предвид елементите, описани в съображения 57—63, възложителите упражняват доминиращо влияние върху Engie по смисъла на член 4, параграф 2 от Директива 2014/25/ЕС. Поради това Engie следва да се разглежда като възложител съгласно този член.

(65) Комисията счита, че положението на Engie и Luminus, от една страна, и на Norther, другите дъщерни дружества на Nethys, както и Ørsted, от друга страна, по отношение на конкуренцията е много различно. Както Engie, така и Luminus имат дългогодишно силно присъствие на белгийския пазар на производството и търговията на едро с електроенергия. През 2019 г. пазарните им дялове са съответно 64 % и 13,7 %, а през 2023 г. те са 52,2 % и 14,1 %. ([26]). Въз основа на прогнозите на заявителите Engie и Luminus ще запазят много силна позиция на белгийския пазар на производството и търговията на едро с електроенергия дори и след 2025 г., тъй като се очаква те да продължат да бъдат най-големите пазарни участници поне до 2034 г. ([27])

(66) Общата силна позиция на Engie и Luminus на белгийския пазар на производството и търговията на едро с електроенергия се подсилва от разнообразното им портфолио за производство. То включва производството от ядрени електроцентрали, разположени в Белгия ([28]), което им дава достъп до стабилен и (благодарение на ниските пределни разходи) конкурентен гъвкав източник на електроенергия при базово натоварване. Те също така експлоатират водноелектрически и газови електроцентрали в Белгия, които осигуряват гъвкаво производство на електроенергия при пиково натоварване.

([25]) Член L111-69 от code de l'énergie, изменен от Loi 2019-486 relative à la croissance et à la transformation des entreprises, известен като „Loi Pacte".

([26]) Вж. таблица 8 от приложение II към искането.

([27]) Вж. таблица 8 от приложение II към искането.

([28]) Както Engie, така и Luminus се ползват също с права на тираж върху някои френски ядрени електроцентрали. Контролиращият акционер на Luminus (EDF) експлоатира парк от 56 ядрени реактора във Франция. Произведената от френските ядрени електроцентрали електроенергия може да се внася в Белгия чрез междусистемните връзки между двете държави.

(67) Освен това индексът на Херфиндал-Хиршман (HHI), посочен в съображение 46, показва високи равнища на пазарна концентрация, а по отношение на пазарните дялове доказва, че на конкурентите им отнема много време, за да оспорят господстващото положение на утвърдените участници. Всъщност се очаква пазарната концентрация да намалее значително само във връзка с планираното затваряне на ядрените реактори в Белгия, а не поради навлизане на пазара или разширяването му.

(68) Положението на възложителите Norther, другите дъщерни дружества на Nethys и Ørsted обаче е различно. Понастоящем Norther експлоатира само ветроенергиен парк. Производството на електроенергия от вятъра не е гъвкаво и зависи от метеорологичните условия. Ørsted все още не присъства на белгийския пазар на производството и търговията на едро с електроенергия. Дори през следващите десет години не се очаква тези две дружества да станат големи участници на пазара в Белгия ([29]). И двете са изправени пред конкуренцията на основните участници Engie и Luminus. От това следва, че дейностите на Norther и Ørsted на пазара на производството и търговията на едро с електроенергия в Белгия следва да се считат за пряко изложени на конкуренция.

(69) Въпреки че предвиденото в членове 34 и 35 от Директива 2014/25/ЕС освобождаване — с оглед на обстоятелствата, които имат значение в случая — досега е било предоставяно или отказвано по отношение на дейността на съответния пазар, разгледана като цяло, в настоящия случай се наблюдават характеристики, заради които подобен подход би бил несъвместим с преследваната от посочената директива цел, т.е. гарантиране на зачитането на свободите на вътрешния пазар при възлагането на обществени поръчки от доминирани от правителството мрежови оператори, без ненужно да се натоварват дейности, които са пряко изложени на конкуренция.

(70) Икономическите сектори, попадащи в обхвата на Директива 2014/25/ЕС, се характеризират с наличието на бивши държавни монополи, все още контролирани или под влиянието на публични органи, които могат да бъдат изправени пред различна степен на конкуренция и чиито пазарни дялове, въпреки че намаляват, често остават високи. Влиянието на публичните органи върху възложителите създава риска, при липсата на приложимост на Директивата за обществените поръчки, националните доставчици да бъдат предпочитани при възлагането на поръчки от съответния възложител. В настоящия случай обаче ситуацията е различна, тъй като някои от заявителите са възложители с малък пазарен дял, а понякога са просто потенциален конкурент или нов участник на съответния пазар. Очевидно е, че макар да може по тази причина дейността на някои от заявителите да се разглежда като пряко изложена на конкуренция, по-специално от страна на утвърдени възложители, които са заварени оператори с големи пазарни дялове, освобождаване не може да бъде предоставено на всички заявители, нито като цяло на дейностите на пазара на производството и търговията на едро с електроенергия в Белгия, осъществявани от всички субекти, участващи в него. Въпреки това издаването на отказ за предоставяне на освобождаване на заявителите, чиято дейност е пряко изложена на конкуренция, тъй като дейностите на други основни участници на пазара не са пряко изложени на конкуренция, би било в противоречие с целта, преследвана с член 34 от Директива 2014/25/ЕС. Ето защо, с оглед на характеристиките на пазара, в този случай Комисията счита за целесъобразно да предостави освобождаването само на някои от заявителите.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

(71) Тъй като не са изпълнени условията за освобождаване, определени в член 34 от Директива 2014/25/ЕС, Директива 2014/25/ЕС следва да продължи да се прилага при възлагането на поръчки, предназначени да създадат условия за производството на електроенергия от възобновяеми източници, което получава фиксирани и законово установени премии в Белгия.

(72) С оглед на факторите, разгледани в съображения 40—70, условието за пряко излагане на конкуренция, посочено в член 34, параграф 1 от Директива 2014/25/ЕС, следва да се смята за неизпълнено в Белгия по отношение на дейностите на Engie и Luminus, свързани с общия пазар на производството и търговията на едро с електроенергия в Белгия.

(73) Ето защо Директива 2014/25/ЕС следва да продължи да се прилага, когато Engie и Luminus възлагат поръчки за осъществяване на тези дейности, или когато се организират конкурси за проекти, съгласно определението в член 2, точка 17 от Директива 2014/25/ЕС, за извършване на такива дейности в тази географска област.

([29]) Вж. таблица 8 от приложение II към искането.

(74) С оглед на факторите, разгледани в съображения 40—70, условието за пряко излагане на конкуренция, посочено в член 34, параграф 1 от Директива 2014/25/ЕС, следва да се смята за изпълнено в Белгия по отношение на дейностите на Norther, другите дъщерни дружества на Nethys и Ørsted, свързани с общия пазар на производството и търговията на едро с електроенергия в Белгия.

(75) И обратно, Директива 2014/25/ЕС не следва да се прилага, когато Norther, другите дъщерни дружества на Nethys и Ørsted възлагат поръчки за осъществяване на тези дейности, или когато се организират конкурси за проекти, съгласно определението в член 2, точка 17 от Директива 2014/25/ЕС, за извършване на такива дейности в тази географска област.

(76) Настоящото решение не засяга прилагането на правилата на Съюза в областта на конкуренцията и разпоредбите в други области на правото на Съюза. По-специално критериите и методологията, използвани за оценка на прякото излагане на конкуренция съгласно член 34 от Директива 2014/25/ЕС, не са непременно същите като използваните за извършване на оценка съгласно член 101 или член 102 от Договора или Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета ([30]), както беше потвърдено от Общия съд на Европейския съюз ([31]),

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Директива 2014/25/ЕС продължава да се прилага при възлагането от възложители на поръчки, предназначени да създадат условия за извършването в Белгия на дейности по производство и търговия на едро с електроенергия от възобновяеми енергийни източници, получаващи фиксирани и законово установени премии.

Член 2

Без да се засягат разпоредбите на член 1, Директива 2014/25/ЕС не се прилага при възлагането от Norther, другите дъщерни дружества на Nethys и Ørsted на поръчки, предназначени да създадат условия за дейностите по производство и търговия на едро с електроенергия, извършвани в Белгия. Директива 2014/25/ЕС продължава да се прилага при възлагането от други възложители на поръчки, предназначени да създадат условия за дейностите по производство и търговия на едро с електроенергия, извършвани в Белгия.

Член 3

Адресат на настоящото решение е Кралство Белгия.

Съставено в Брюксел на 6 март 2025 година.

За Комисията
Stéphane SÉJOURNÉ
Изпълнителен заместник-председател

([30]) Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета от 20 януари 2004 г. относно контрола върху концентрациите между предприятия (регламент за сливанията на ЕО) (ОВ L 24, 29.1.2004 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2004/139/oj).

([31]) Решение на Общия съд от 27 април 2016 г., *Österreichische Post AG/Комисия*, T-463/14, ECLI:EU:T:2016:243, т. 28. Вж. също Директива 2014/25/ЕС, съображение 44.